

HANDBUCH DER PASTORALTHEOLOGIE. *Praktische Theologie der Kirche in ihrer Gegenwart.* Band III. Herder, Freiburg-Basel-Wien 1968.

Pastoralna znanost dobila je jednu vrijednu i veoma značajnu prilogu: treći svezak ranije započetog djela „Handbuch der Pastoraltheologie“. Prva su dva sveska već izašla 1966. god. Drugi svezak tiskan je u 2 posebne knjige, da ne bi izgledao preglomazan. Tako sada imamo 4 debele knjige velikog formata. Nadamo se da će koncem ove ili početkom slijedeće godine djelo biti završeno tiskanjem četvrtog, posljednjeg sveska (dakle ukupno 5 knjiga).

Danas — kad se rijetko koji profesor usuđuje izdavati teološke udžbenike — štampanje ovog manuala predstavlja radostan, značajan i koristan pothvat. To što ga nije pisao samo jedan autor — već je kolektivno djelo velikog broja teoloških stručnjaka čitavog njemačkog jezičnog područja — još više uvećava njegovu vrijednost. Dakako, kao i sva kolektivna djela, nije ni ovaj priručnik mogao izbjeći nedostaci, ma koji brate takve knjige: poneke kontradikcije i česta opetovanja (kao npr. razlaganje odnosa između Crkve i svijeta).

Glavni urednici ovog djela najpoznatiji su pastoralisti njemačkog jezika: 1. *Franz Xaver Arnold*, nedavno pokojnik (27. I 1969), profesor pastoralke u Tübingenu. 2. *Karl Rahner*, profesor dogmatike u Münstenu, koji se je od rata (kada je bio župnik u Beču) posvetio također i pastoralnim pitanjima. 3. *Viktor Schurr*, profesor pastoralke u Gars/Inn (nedaleko od Münchena). 4. *Leonhard M. Weber*, Švicarac, profesor pastoralke u Münchenu, te od III sveska još i 5. *Ferdinand Klostermann*, Austrijanac, profesor pastoralke u Beču. Svi su oni poznati kao vršni profesori i pisci brojnih teološko-pastoralnih djela. F. X. Arnold smatra se ocem suvremene njemačke pastoralne nauke.

Sadržaj I sv. odnosi se na povijest pastoralke kao teološke znanosti i njezin eklezijalni značaj. Proučava bit Crkve i njezine temeljne pastoralne funkcije (naviještanje,

liturgija, duhovni život, karitas itd.). Posebno se osvrće na sociološke aspekte crkvenog djelovanja. I knjiga II sveska bavi se antropološkim pretpostavkama pastoralne, procesom spasavanja i analizom sadašnje situacije Crkve. II knjiga II sveska posvećena je odnosima Crkve prema svijetu, drugim religijama, ideologijama i kulturama. Tu je posebno obrađeno misijsko poslanje Crkve.

Ovaj III sv. obrađuje organizirani kršćanski život u osnovnim crkvenim zajednicama (Selbstvollzug der Kirche in der Gemeinde): biskupiji i župi. Pri tome daje veliki prostor tzv. „funktionalnim župama“ (za studente, bolesnike, vojnike i strance). Osim toga proučava život i rast vjernika do kršćanske zrelosti posredstvom sakramenata. Opširno govori o stavu dušobrižnika prema vjeri i nevjeri današnjice. Posebno vrijedan prilog posvećen je laičkom apostolatu.

Mislim da nije potrebno isticati da je djelo napisano poznatom njemačkom svestranošću i temeljitošću. Čitavim djelom provijava novi koncilski duh, na koji se svi pisci stalno pozivaju. Glavna misao djela jest da je za izgradnju Crkve odgovoran čitav Božji narod, pastiri i vjernici. Odbacuje stari (klerikalni) tretman pastoralke kao nauke o dužnostima crkvenih pastira. Na svakoj (skoro) stranici zastupa prava i udio laika u „samoostvarivanju Crkve“.

Ovaj pastoralni udžbenik hoće da bude potpuno suvremen. Građen je na načelima moderne teologije (koju bih ja nazvao radije „obnovljena teologija“ nego „nova teologija“). U tome ponekad koji autor nešto pretjerava, ali je čitavo djelo prožeto iskrenom ljubavi prema Crkvi i brigom za Božju stvar. Suvremenost („Die Kirche in der jetzt vorliegenden Gegenwart“, sv. I, str. 91) uzeta je u samu definiciju pastoralke kao njegov formalni objekt. Kristocentričnost, eklezijalnost, princip inkarnacije i antropološki pristup pastoralnim problemima osnovne su poluge ovoga priručnika. On se pokazuje potpuno otvoren današnjem svijetu i dijalogu s njime.

Premda čitava edicija nosi naslov „Handbuch der Pastoraltheologie“,

ipak po mome mišljenju nije prikladna za ulogu školskog priručnika. Ne samo zbog svoje opširnosti nego još više zbog velike nejedinstvenosti u koncepciji i razradi materijala. Previše se učenih ljudi našlo skupa na proučavanju tako opširne i sporbene materije kao što je pastorat. Za mladež koja se sprema za praktični rad ovaj je priručnik previše spekulativan, iako mu podnaslov glasi: „Praktische Theologie der Kirche in ihrer Gegenwart“. Opći stav skoro svih priloga u knjizi prenaplašeno je kritičan prema dosadašnjoj crkvenoj pastoralnoj i pravnoj praksi. Na mjestima i nepravedan. Kod obrade sakramenta krsta, potvrde, ispovijedi i pričesti uzima u obzir samo djecu i mladež, kao da se odnosni sakramenti nimalo ne tiču odraslih.

No, ma koliko se zamjeraka našlo tako golemom djelu, ono je od tolike zamašnosti i koristi da se njegova epohalna vrijednost nameće sama od sebe. „Handbuch der Pastoraltheologie“ neophodno je operativno i naučno oruđe za svakoga praktičnog teologa, posebno pastoralistu.

I dakako — skoro je suvišno i spominjati — djelo uzima u obzir u prvome redu ne naše, nego srednjoevropske crkvene i životne prilike.

Zivan Bezić

G. BERUTTI, *Tajne u gradu mrtvih*, preveo o. Rando Paršić, izdanje IZVORI ISTINE, Dominikanci Korčula, 1969.

Iz uvodnih riječi prevodioca proizlazi da je kolekcija namijenjena pastoralnoj djelatnosti. Želi se da se na sprovodnim misama redovito izreče kratka homilija. Isto tako i na ostalim pokojničkim misama ako je prisutan puk. U ovoj knjizi pruža se materijal za propovijedi u sličnim prigodama. Čini se da će biti prevedena i druga djela u istom pravcu.

Dovoljno je uočiti te programatske riječi da se uvidi opravdanost toga izdanja. Izreči kratku homiliju na sprovodnim misama neosporan je poziv pastora uopće, a danas

napose. Količevka—sakrament krštenja, prva Pričest, vjenčanje, smrt —sprovod predstavljaju točke na kojima se svećenik može najuspješnije sastati s vjernicima i to u njihovom srcu. A takav je susret najpoželjniji i najplodonosniji. Rosa Božje riječi i milosti može pasti na plodno tlo. A svećenik je pozvan da „praecipue et ex professo“ (LG br. 31) hrani narod djelatnošću svete službe propovijedanja i ministriranja sakramenata.

Ovo izdanje priskače u pomoć gdje svećenici trebaju pomoći. Kod nas se osjeća velika praznina izdavačke djelatnosti toga genrea. Prevodi se dosta, to je istina, ali ima i dosta djela koja po svojoj problematici i obradbi spadaju na tuđe terene; ne priskaču našim potrebama, unose zbrku u našu sredinu. A još gore kada se susretne s nejasnim, astralnim, višeznačnim, neprovedivim programima ili nezrelim smjernicama itd.

Pisac je uokvirio pojedine teme u okvir biblijskog rječnika. To predstavlja znatnu poteškoću. Nitko ne može osporiti fundiranost takvog postupka, ali pitanje je da li taj jezik u svojoj izvornoj formi govori čovjeku današnjice. Jer biblijski jezik neposredno je namijenjen ondašnjim pokoljenjima. A između njih i nas prošli su vijekovi. I danas govorimo o istoj istini, ali drugim riječima. Različite su usporedbe, razni primjeri. Život pulsira drugim ritmom. Zbog toga nikada ne prestaje vrijednost poznate izreke da je Sv. pismo svima potrebno, ali da nije svima korisno (de facto). Traže se neki preduvjeti da riječ iz teksta Sv. pisma može biti asimilirana i primijenjena na današnju problematiku.

S tim u vezi čitalac će nekako instinktivno tražiti mjesta s jačim psihološkim naglaskom. A u knjizi ih ima, npr. str. 14, slovo A i drugdje. Jer, budimo načistu, prigodom smrti i sprovoda svećenik se sastaje s ljudima koje rijetko ili nikada ne vidi u crkvi. Biblijski im je jezik manje poznat nego običnim vjernicima. Prisutne se manje tiču minuli događaji, oni se uče na prisutnom događaju, smrti ovoga ili ove. Prema tome svećenik je dužan materijal ove knjige pretvoriti u